

Налігацькіх І. О.

ТЕРМІНИ В МОВІ ХУДОЖНІХ ТВОРІВ

З розвитком науки та техніки відбувається впровадження у мову все більшої кількості лексичних одиниць, що позначають предмети і явища, технології та процеси різних технічних і наукових галузей знань. Термінологічні одиниці з'являються не лише у наукових працях і технічних текстах, але й у нехарактерному для них середовищі використання – у творах художньої літератури. Все частіше автори залучають до художнього тексту терміни для вираження характеристик героя, його уподобань та занять. Термін є основним показником наукового стилю. У складі терміносистеми він характеризується однозначністю в межах визначеного термінологічного поля, відсутністю синонімів та антонімів, емоційного забарвлення.

Терміни в наш час виходять далеко за межі спеціальної літератури й нехудожніх стилів, вони навіть метафоризуються, що зближує їх із загальноживаними словами. Дедалі більше термінологічної лексики з'являється у художніх текстах. Вживання терміну в художньому тексті свідчить про його функціональну рівність з іншими словами загальної мови, а також про те, що він у загальномовному вживанні поступово стає звичним засобом образного мислення, що лежить в основі художнього стилю. У художніх текстах термін втрачає свої специфічні ознаки, набуваючи додаткових смислових значень – він виступає елементом образної системи мови. Терміни можуть бути представлені не тільки іменниками, а й словами, вираженими іншими частинами мови, зокрема прикметниками. Термінологічні слова служать для яскравої передачі думки, для створення оригінального художнього образу. Частота вживання термінів залежить від жанру літератури. У художньому творі використовуються терміни, що дають загальне уявлення про факти громадської, виробничої, наукової та іншої діяльності, яка описується художником. Ці терміни не є результатом логічних доказів. Вони виступають в якості характеристики явища і служать засобом створення необхідного колориту. Якщо терміни в науковій прозі є найбільш поширеним засобом вираження наукових понять і мають науково-пізнавальну функцію, то в художній прозі вони виконують стилістичну функцію. Терміни в художніх творах використовуються і як засоби мовної характеристики героїв. В цьому випадку наукові й технічні терміни виступають як умовні прийоми непрямого опису середовища, обстановки, інтересів персонажів твору. Визначальним є те, що читачеві для розуміння тексту навіть не обов'язково точно знати зміст цих термінів. У художніх творах терміни часто виступають засобом створення комічного ефекту, який досягається авторськими мовними прийомами. Основною умовою стилістичного використання терміна є його повна співвіднесеність з одним термінологічним рядом. Терміни можуть вводитись у художній текст з поясненням чи без, іноді для тлумачення вузькоспеціальних слів використовуються посилання.

Робота виконана під керівництвом ас. кафедри українознавства і політології Сукачової Т. І.